

Mediciner och Miljögifter

DDT, DiklorDifenylTrikloretan, belönades 1948 med nobelpriset i medicin. Femton år senare blev DDT via boken *Tyst Vår* själva symbolen för miljögifter och förbjöds efterhand. [Klor- och bromföreningar](#) har sedan blivit ökända som centrala miljögifter. Typiskt har användning först godkänts och följts av förbud när skadliga effekter senare avslöjats. Bland många värstingar kan nämnas PCB och bromerade flamskyddsmedel. Välkänt är också hur skogsindustrin tvingades avveckla klorblekning för att stoppa utsläpp av klorfenoler.

Mediciner har specifika biokemiska effekter och bör betraktas som potentiellt miljö- och hälsofarliga. Om den kemiska strukturen liknar den för kända toxiska ämnen och miljögifter finns särskild anledning till farhågor.

Nyligen avslöjades dramatiska miljögiftseffekter av det sedan länge använda klorinnehållande antiinflammatoriska medlet [Diklofenak](#). Indiska populationer av gamar har drabbats via död nötboskap som behandlats med medlet. I Sverige finns diklofenak som piller och geler typ *Voltaren* för behandling av smärtande leder och muskler. Geler sköljs av och diklofenak kan via reningsverk gå ut i miljön. Liksom DDT, PCB och klorfenoler har diklofenak klor aromatiskt bundet i den kemiska strukturen. Problem borde kunnat förutses. Alternativa medel och geler finns. Trots detta marknadsförs *Voltaren* med TV-reklam.

Ett mycket vanligt receptfritt desinfektionsmedel är [Klorhexidin](#) med aromatiskt bundet klor. Det används både för hud och sår och vid annan rengöring. Risker kan finnas för störningar av naturlig mikroflora och för andra oönskade effekter. Ändå säljs medlet fritt utan restriktioner. [Bromhexin](#) i receptfria slemlösande hostmediciner har två bromatomer bundna till en bensenring. Försiktighet och säkrare alternativ framstår för kemister som motiverade.

Negativa effekter från spridning av medicinska ämnen via reningsverk har uppmärksamrats på senare år. Särskilt oförsvarlig är då slamspridning på odlingsmark. Ledande nationer har därför övergått till slamförbränning.

För särskilt tveksamma ämnen som de här nämnda kan både information och olika restriktioner krävas för användningen av såväl miljöskäl som hälsoskäl. Kemiska kunskaper behövs ofta för att se risker och visa varningsflagg.